

**OPPORTUNITY OR CHALLENGE?
NATO AND CHINA ON
TWO SIDES OF THE GREAT WALL****LEHETŐSÉG VAGY KIHÍVÁS?
NATO ÉS KÍNA
A NAGY FAL KÉT OLDALÁN**SEPRÉNYI Patrik¹**Abstract**

In the 2019 London Summit Declaration, NATO characterized its relationship with China using the phrase "opportunities and challenges." In contrast, the 2022 Strategic Concept uses much stronger language to clearly identify the Asian country as a challenge to the Alliance, citing its hybrid and cyber activities, geopolitical ambitions, and rapid technological development, among other factors. This more recent approach has gradually intensified over recent years, presumably also influenced by the United States' shift in focus toward the Indo-Pacific region and its perception of China as a threat. The purpose of this study is to examine the security aspects that have led China to be viewed as a strategic challenger in NATO's strategic documents and communications. It also aims to investigate the resulting great power competition and China's perspective and communication regarding NATO.

Keywords

Technological development, NATO-China relations Hybrid threats, Strategic concept, Chinese economic and technological rise, Great Power Competition, Emerging and disruptive technologies (EDTs)

Absztrakt

2019-ben a Kínával való viszony jellemzése a NATO még a „lehetőségek és kihívások” kifejezést használta a londoni csúcstalálkozó deklarációjának szövegében. Ezzel szemben a 2022-es stratégiai koncepcióban már jóval erősebb nyelvezet használatával egyértelműen kihívásként azonosítja a Szövetség az ázsiai országot, többek között annak hibrid- és kibertvékenységei, geopolitikai törekvései, valamint gyorsütemű technológiai fejlődése miatt. Utóbbi megközelítés az elmúlt években is fokozatosan erősödött, amihez feltehetően az Egyesült Államok figyelmének csendes-óceáni térség felé történő elmozdulása, illetve Kínáról alkotott fenyegetettségpercepciója is hozzájárult. Ezen tanulmány célja megvizsgálni azokat a biztonsági aspektusokat, amelyek miatt Kína napjainkra stratégiai kihívóként jelenik meg a NATO stratégiai dokumentumaiban és kommunikációjában, valamint szintén cél megvizsgálni a kialakult hatalmi versengést és a NATO-t érintő kínai nézőpontot és kommunikációt is.

Kulcsszavak

Technológiai fejlődés, NATO-Kína kapcsolatok, Hibrid fenyegetések, Stratégiai koncepció, Kínai gazdasági és technológiai felemelkedés, Nagyhatalmi versengés, Feltörekvő és felforgató technológiák (EDT)

¹ patrik.seprenyi@gmail.com | ORCID: 0000-0003-1223-4245 | PhD Student, University of Public Service | Doctoral School of Military Sciences | Doktorandusz, Nemzeti Közszolgálati Egyetem | Hadtudományi Doktori Iskola

BEVEZETÉS

A Kínai Népköztársaság 2025 októberében ünnepelte fennállásának 76. évfordulóját. Ez egyben azt is jelenti, hogy már csak 24 éve van Kínának elérnie a 2049-re kitűzött grandiózus célját, vagyis egy gazdag, erős, demokratikus, kulturálisan fejlett és harmóniában élő, minden területet érintően fejlett, 21. századi szocialista ország megteremtését. Utóbbi célkitűzések Hszi Csin-ping elnök még elnöki hivatalba lépése előtti, 2012. november 29-ei beszédében jelentek meg először, azóta pedig számtalanszor nyomatékosította ezen „Kínai Álom”² koncepcióhoz tartozó célok elérésének fontosságát.[1] Hszi elnök többek között a Kínai Kommunista Párt 20. Kongresszusának megnyitóján tartott több, mint kétórás beszédében is reflektált a modern szocialista Kína létrehozásának céljára, valamint, a tanulmány szempontjából kiemelten fontos katonai jellegű technológiai kutatás és fejlesztés jelentőségéről is hosszasan beszélt.[2]

Hszi Csin-ping elnök 2013-as hivatalba lépése óta a kínai külpolitika jóval asszertívebbé, ambiciózusabbá, retorika tekintetében jóval nyitottabbá vált, ami lényegében ellentéte a Teng Hsziao-ping kínai reformer politikus és vezető által a 80-as, 90-es években meghirdetett intelmeknek, amelyek arra szólították fel Kínát, hogy ne vállaljon központi szerepet a nemzetközi térben, illetve rejtse el képességeit és várjon türelemmel a megfelelő alkalomra.[3] Ezen intelmek ellenében napjainkban Kína erélyesen kommunikálja céljait és érdekeit a világ felé, valamint erőteljesen igyekszik helyreállítani az ország „Megszégyenülés évszázada”³ előtti imázsát és befolyását, amihez felhasználja a napjainkra kiépült robusztus gazdasági-ipari kapacitásait, diplomáciai képességeit, kritikus fontosságú nyersanyag-készleteit és minden egyéb eszközt, amelyek segíthetnek Kínának abban, hogy a világ vezető nagyhatalmává váljon.[4]

Utóbbi gondolathoz kapcsolható a 2025 szeptemberében, Pekingben, a második világháború és a kínai-japán háborúk lezárásának emlékére megrendezett Kínai Győzelem Napi Parádé is, amelyen több ezer katona és haditechnikai eszköz vonult fel, beleértve olyan új-generációs fegyverrendszereket is, amelyeket korábban még nem mutattak be a nyilvánosság előtt, ezzel egyértelműen demonstrálva a kínai katonai irányú technológiai színvonal előrehaladott fejlettségi szintjét és elrettentő erejét.[5] Ezen események és trendek függvényében érthetővé válik, hogy különösen az Egyesült Államok, de a NATO-szövetségesek számára is miért jelenik meg Kína stratégiai kihívóként. A következőkben a tanulmány célja röviden bemutatni, hogyan emelkedett Kína arra a szintre, hogy a kínai politikai vezetők egy új világrend megalakulásáról kommunikálhassanak, illetve, hogy a NATO miképp reagál a Kína jelentette kihívásokra. Végül, de nem utolsósorban a két nemzetközi szereplő viszonya és várható jövőbeli kapcsolata is vizsgálatra kerül.

² A Kínai Álom: A fogalom a kínai nemzet megfiatalítását jelenti, vagyis azt a történelmi célt, hogy Kína visszanyerje régi dicsőségét és vezető szerepét a világban azáltal, hogy Kína egy modern, erős, virágzó szocialista nagyhatalommá válik.[6]

³ A Megszégyenülés évszázada: Az 1800-as években Kína részesedése a világ GDP-jéből több, mint 30% volt, amely az 1950-es évekre 5%-ra csökkent. A hatalmas visszaesést, illetve a kínai technológiai lemaradást a politikai vezetők az ópium háborúkkal, valamint az azokat követő külföldi behatolással és kizsákmányolással magyarázzák. Az elszenvedett sérelmeket Kína generációk óta próbálja orvosolni azáltal, hogy igyekszik visszaépíteni az ország világhatalmi státuszát és szerepét.[4]

KÍNA GAZDASÁGI FELEMELKEDÉSE

Miután a Kínai Kommunista Párt erői végleg legyőzték a Kuomintang⁴ erőit és Csang Kaj-sek a megmaradt követőivel együtt Tajvan szigetére menekült, 1949. október elsején megalakult a Kínai Népköztársaság, melynek élén egészen 1976-ig Mao Ce-tung állt, aki inkább kevesebb, mint több sikerrel próbálta különböző gazdasági tervek révén felzárkóztatni Kínát a világhoz. Az alapvető és elsődleges cél természetesen a második világháború és a polgárháború alatt keletkezett károk helyreállítása volt, ezt követően viszont jelentős erőforrásokat allokált a kínai vezetés az ipari termelés fellendítésére, valamint a mezőgazdasági termelés fejlesztésére. [8]

A Kínai Kommunista Párt szovjet mintát követve szervezte meg a gazdasági folyamatokat és ötéves tervekkel operált. Az ötvenes években 1952 és 1957 között négyszeresére nőtt az előállított fém mennyisége, jól lehet, a mennyiséghez nem feltétlenül párosult mindig megfelelő minőség, mert a cél az előírt termelési mennyiség elérése volt, továbbá nem mindenhol állt rendelkezésre a megfelelően kiépített termelési infrastruktúra – például az ötvenes évek végén országszerte létrehozott kisméretű népi kohók esetében. Az ipari szektort érintő minőségbeli hiányosságok mellett az agrárszektor sem volt képes az irracionálisan magas termelési célok maradéktalan elérésére, amelyet Mao Ce-tung többek között a népegészséget is szem előtt tartó, termelést segítő elképzelésével, a Négy Kártevő Elleni Programmal szeretett volna felélénkíteni.[8]

A kártevők elleni hadjárat része volt a primer és szekunder szektort érintő ötvenes évek végi gazdaságélénkítő és fejlesztő programjának, amelyet Nagy Ugrásnak neveztek, és amelynek kitűzött célja a többszázéves gazdasági lemaradás évtizedek alatti ledolgozása volt. A program számos intézkedést tartalmazott, de a katasztrofális eredménnyel záruló kártevőirtás kétségkívül az egyik legradikálisabb eleme a felzárkózási kísérleteknek. Az 1958-ban meghirdetett kampány a mezőgazdasági termelésre, illetve a népegészségre a kínai vezetés szerint legnagyobb veszélyt jelentő élőlényekre, a verebekre, patkányokra, szúnyogokra és legyekre irányult, mivel utóbbi három súlyos betegségeket terjeszt, a verebek pedig felcsipegethetik a magokat a termőföldről. A kampány eredményeképpen több, mint egy milliárd verebet, másfélmilliárd patkányt, valamint több tízmillió kilogramm szúnyogot és legyet irtottak ki országszerte, amelynek következtében olyan terméskárosító rovarok szaporodtak el a későbbiekben, mint például a sáskák, amelyek tevékenysége a következő években 40 millió ember halálát okozó éhínséghez vezetett. A keletkezett károk és az elhibázott gazdaságpolitika korrigálása a hatvanas évek végéig elhúzódott és a gazdaság csak lassú ütemben tudott növekedni, amit a politikai tisztogatások tovább nehezítettek.[9]

A Mao Ce-tung éra (1949-1976) tehát még nem indította el Kínát azon a fejlődési útvonalon, amely a mai viszonyokhoz vezetett. Utódja azonban, a kínai reformer politikus, Teng Hsziao-ping számos olyan intézkedést tett, amelyek alapjaiban változtatták meg Kína teljes politikai, társadalmi és gazdasági struktúráját, valamint felfogását és a Kínai Kommunista Párt kínai társadalommal ápolts viszonyát.

Teng Hsziao-ping 1982-ben kijelentette, hogy a szocializmus alapelveit újra kell gondolni és meg kell teremteni a kínai típusú szocializmust, amely lényegében az erőteljes

⁴ A Kuomintang a Kínai Nacionalista Pártot jelenti, melynek vezetője Csang Kaj-sek volt. A párt a mai napig meghatározó politikai erő a Kínai Köztársaságban (Tajvan). [7]

gazdasági reformokat, de ezzel együtt a Kommunista Párt hatalmának megtartását is jelentette.[8]

A Reform és Nyitás politikája a mezőgazdaság, az ipar, a honvédelem, valamint a tudomány modernizációjára épült. A kínai politikai vezetés fokozatosan lebontotta a belső migráció korlátait, megszüntette a népi kohókat és kommunákat teret engedett az ipari szektor vállalatainak önállósodásának, nyitást kezdeményezett a külpolitikai és külgazdasági dimenziókban, valamint összességében csökkenni kezdett az állam jelenléte a gazdasági folyamatok irányításában és megjelentek a magánvállalatok is.[8] Az új gazdasági, illetve politikai irányvonal az elkövetkezendő évtizedekben a fokozatosan végrehajtott reformoknak köszönhetően jelentős lendületet adott a kínai gazdaságnak, amit tovább lendített a külföldi, különösen a kínai diaszpórából (például az egy ország, két rendszer zászlója alatt létező Hong Kongból vagy Makaóból) érkező befektetések növekvő beáramlása. Az 1979 és 1999 között Kínába áramló 307 milliárd dollárnyi külföldi befektetésből például 154 milliárd dollár Hong Kongból érkezett.[10]

A hetvenes évek végén, nyolcvanas évek elején fejlődésnek indult és később, a 2000-res évektől szinte exponenciális mértékben növekvő gazdaság napjainkra a világ második legnagyobb gazdaságává vált az Egyesült Államok után. 1980 és 2025 között a kínai GDP 400 milliárd dollárról 19 000 milliárd dollárra nőtt, amelyet csak csekély mértékben lassított a 2008-as gazdasági világválság vagy a későbbi koronavírus járvány.[11] Becslések szerint 2026-ban a kínai gazdaság mérete a 21 000 milliárd dollárt is megközelítheti, ami még egyelőre messze elmarad az Egyesült Államok 30 000 milliárd dolláros GDP-jétől, ennek ellenére versenyben van a világ gazdasági vezető pozícióért.[12]

A BÉKÉS FEJLŐDÉS ÉS A KÍNAI FENYEGETÉS KONCEPCIÓI

A számtalanszor idézett ókori kínai író, Szun-Ce szerint akkor válik egy hadvezér a legjobbak között is a legjobbá, ha harc nélkül sikerül győzedelmeskednie ellenségei felett.[13] A gazdasági hatalom, illetve a befolyás gazdasági eszközökön keresztül megszerzése és kiterjesztése, a földrajzi szempontból stratégiai jelentőséggel bíró infrastruktúrákba való beruházás és a kedvező világ gazdasági útvonalak kiépítése, valamint akár az adósságsapda politika alkalmazása olyan helyzeti előnyökhöz vezethet, amelyek révén az adott ország, jelen esetben Kína regionális vagy akár lokális szinten is érdekeltséget szerezhet és akár más országok belügyeit érintő befolyásra tehet szert.[14]

Ugyan Csiang Cö-min, a Kínai Népköztársaság egykori (1993-2003) elnöke már 2000-ben a külföldi befektetések növelésére és a mélyebb nemzetközi nyitásra bízta a kínai befektetőket, igazán robusztus méretekben csak a Hszi Csin-ping elnök által 2013-ban meghirdetett Egy Övezet, Egy Út Kezdeményezés (Belt and Road Initiative, BRI) terjesztette ki a kínai beruházások és ezáltal a kínai befolyás elérését a világ gazdasági folyamatokra. A BRI mintegy 150 országot és 30 nemzetközi szervezetet érint, célja pedig mind szárazföldön, mind pedig vízen egyfajta modern selyemutakat építeni, amelyek elősegítik a világ gazdasági folyamatok koordinációját, megeremtik az országok közötti erősebb konnektivitást, valamint Kína által ellenőrzött ellátási láncokat, világ gazdasági útvonalakat hoznak létre.[15]

A BRI keretében 2013 óta már több, mint 1000 milliárd dollár összértékben [16] történtek befektetési – együttműködési megállapodások, így például ide sorolandó a görög

Pireusz kikötő infrastruktúrájának modernizálása és a Budapest-Belgrád vasútvonal megépítése is, amelyek mind részét képezik a Kína által kiépítendő egyik kereskedelmi útvonalnak.[17]

A beruházások, vagyis a BRI egybeesik Kína azon törekvéseivel, hogy végleg maga mögött hagyja a megszügyenülés évszázadát és újra felemelkedessen, amely azonban gyanakvó hangokat ébreszt azon országokban, akik kihívásként vagy fenyegetésként értékelik Kína gyorsütemű fejlődését és befolyásszerzését. Éppen ezért Kína retorika szintjén minden eszközzel – például hivatalos deklarációval, Államtanács által kiadott dokumentumokkal – azon dolgozik, hogy eloszlassa a kételyeket és meggyőzze a világot arról, hogy Kína a békés fejlődés útján jár.[18]

A nyugaton ugyanakkor, legfőképp az Egyesült Államokban szkeptikusan figyelik a kínai infrastrukturális és egyéb jellegű beruházásokat, valamint a békés fejlődés koncepciójával kapcsolatban is felmerülnek aggályok. A kételyek éppen abból fakadnak, hogy a befektések révén Kína olyan stratégiai fontosságú infrastruktúrák és területek felett szerezhet ellenőrzést, mint például az Indiai-óceán, illetve a Báb-el Mandeb szoros, amelyek felügyeletére a számos ország haditengerészetét befogadó Dzsibutiból adódik lehetőség, ahol az Egyesült Államok, Franciaország, Japán és Olaszország mellett Kína is rendelkezik katonai bázissal.[19]

A világ különböző pontjain zajló kínai infrastrukturális beruházások, valamint a gazdasági folyamatokon túlmenően olyan aspektusok, mint a kritikus infrastruktúrák egyes technológiai elemeinek vagy akár egészének kínai kézbe kerülése, továbbá a kínai eredetű hibrid- és kibertámadások, valamint a katonai erődemonstrációk és a kínai geopolitikai érdekekhez való erős ragaszkodás mind hozzájárul ahhoz, hogy elsősorban az Egyesült Államok, de a NATO is, mint szervezet – valamint olyan országok, mint például Japán, Dél-Korea egyre inkább fenyegetést, de legalábbis kihívást lát a kínai előretörésben.[20]

KÍNA, MINT STRATÉGIAI KIHÍVÓ

Kínai stratégia és innováció

Wang Xiangsui és Qiao Liang kínai katonai teoretikusok 1999-ben a korlátok nélküli háborúról szóló elméletükben kifejtették, hogy a modern háborúk már nem csak, hogy nem korlátozódnak a hagyományos értelemben vett katonai műveletekre, hanem egyenesen nincs olyan dimenzió, amelyben ne lehetne hadat viselni, legyen szó gazdasági, társadalmi, kulturális vagy akár ökológiai, pszichológiai stb. dimenziókról. A szerzők hosszan értekeznek az erősebb és a gyengébb országok által használható hadviselési módszerek lehetőségeiről, például arról, hogy gyengébb vagy felemelkedésben levő félként a cél megtalálni és kihasználni azokat a kiskapukat, amelyeken keresztül győzedelmeskedni lehet. Különösen erősen jelennek meg a gazdasági dimenziót érintő hadviselési módszerek, például a pénzügyi hadviselés, azon belül is a szankciók, embargók, illetve a hitelezésen keresztül történő befolyásszerzés, amelyeket a szerzők az Egyesült Államok mintájával szemléltetnek.[21]

Ugyan a kínai szerzőpáros könyve különösen az Egyesült Államokra fókuszál, a gazdasági térnyerés és befolyásszerzés kapcsán ma már leginkább Kína merül fel példaként, míg az Egyesült Államok inkább saját világgazdasági, illetve egyéb hatalmi szempontból

értékelhető vezető szerepének megőrzésére való törekvésének kontextusában kerül értékelésre.[22] Utóbbi mondatból kiderül, hogy Kína nem kizárólag a gazdasági befolyásszerzés miatt kelt aggodalmat nyugaton, hanem egyéb más aspektusok miatt is.

Mielőtt az említett aspektusok részletei kibontásra kerülnének, fontos leszögezni, hogy Kína jelenleg nem áll készen az amerikai globális vezető szerep leváltására, már csak azért sem, mert a világgazdasági térnyerése ellenére nem képes olyan univerzális, nemzetközi értékek közvetítésére, amelyek betölthetnék az amerikaiak után maradt űrt.[22] Részint ezért is jó kommunikációs stratégia Kína számára a multipoláris világrend megszületésének hangoztatása,[22] mivel így képes fenntartani azt a szerepet nemzetközi szinten, hogy egy békésen fejlődő, a világ kizárólagos vezetői pozíciójára igényt nem formáló, ugyanakkor a saját nemzeti érdekeit szem előtt tartó, felelős nagyhatalomként emelkedik fel, aki a fejlődésén keresztül a világ többi országának fejlődését is elősegíti – például az Egy Övezet, Egy Út kezdeményezésén keresztül.[18]

A békés fejlődésen átlendülve ugyanakkor érdemes megvizsgálni Kína stratégiai céljait, nemzeti érdekeit és a mindennapokban végzett tevékenységeit is. Amikor kínai stratégiai tervekről beszélünk, vissza kell térni a megszágyenyülés évszázadának kiküszöböléséhez és Kína évszázadokkal ezelőtti hatalmi pozíciójának visszaállításához. Utóbbi egy olyan hosszú távú cél, amelyet csak türelmes és megfontolt lépéseken keresztül lehet elérni és ezzel Kína vezetői is tisztában vannak. Csiang Cö-min elnök például a 2000-es évek elején arról beszélt, hogy Kína újbóli naggyá tétele egy generációkon átívelő célkitűzés.[23] Ezen hosszú távú gondolkodást tükrözi vissza a 2049-ig kitűzött célegyüttes, amely megjelenik a Kína által 2021-ben elfogadott 14. ötéves tervben is és amely olyan részcélokból áll, mint például a kutatás-fejlesztés magasabb szintre emelése, az információs hálózatok modernizációja és a technológiai innovációs folyamatok fellendítése.[24]

Technológiai vonalon, különösen az olyan feltörekvő és felforgató technológiák (Emerging and Disruptive Technologies, EDTs) fejlesztése terén, mint a kvantumszámítás vagy a mesterséges intelligencia, Kína jelenleg a világ egyik élenjárója az Egyesült Államokkal egyetemben, ami nem véletlen, hiszen a NATO által nyilvánosságra hozott 2021-es adatok alapján az Egyesült Államok éves szinten legalább 800 milliárd dollárt fordít a kutatás-fejlesztés támogatására, míg Kína megközelítőleg 700 milliárd dollárt.[25] Utóbbi 2024-ből is rendelkezik friss adatokkal, amely alapján az éves ráfordítás 500 milliárd dollárt körül alakult.[26] Külön kiemelendő Kína esetében a nukleáris reaktortechnológia, valamint az űrtechnológia, amelyek területén Kína szintén élen jár. Előbbi esetében a sóolvadékos reaktorok fejlesztésében [27], míg utóbbinál különösen a műholdfelbocsátás terén tett jelentős előrelépést az ázsiai ország. 2015 és 2025 között mintegy 1000 egységgel növelte felbocsátott műholdjai számát, továbbá jelentős erőforrásokat fektet műholdelhárító képességei fejlesztésére. Mindezen túlmenően csak 2025-ben, nyár közepéig, Kína 19 ISR⁵ képességekkel rendelkező műholdat bocsátott fel az űrbe.[28]

A robosztus s gyorsütemű fejlesztések ugyanakkor más katonai képességekre is igazak. A 2025. szeptember 3-án megrendezett katonai győzelmi parádén a kínai haderő több olyan fegyverrendszert is felvonultatott, amelyek korábban nem kerültek a nyilvánosság elé. Ilyen fegyverrendszer például az LY-1 (Liaoyuan-1) irányított energiájú lézerfegyver,

⁵ ISR: Intelligence, Surveillance, Reconnaissance, vagyis Hírszerzés, Megfigyelés, Felderítés.

amely elsősorban hajóvédelemre szolgál drónok és rakéták ellen, viszont mivel a felvonuláson nyolc-kerekes (8x8) HZ141 típusú járműveken jelentek meg az eszközök, ezért feltételezhető, hogy szárazföldi alkalmazásukra is van lehetőség. [29]

A parádén szintén feltűntek a kínai haditengerészet által használt új, vízfelszíni célpontok ellen bevethető szuperszonikus és a nagyobb sebességre képes hiperszonikus rakéták, valamint a szintén haditengerészet által használt új típusú, tengeralattjáróról telepíthető víziaknák (AQS003A), illetve felderítésre és megfigyelésre használt pilóta nélküli, víz alatti HSU100 típusú drónok (Unmanned Underwater Vehicle, UUV). Végül, de nem utolsósorban feltűntek pilóta nélküli felszíni drónok is (Unmanned Surface Vessel, USV), valamint repülőgéphordozóról indítható pilóta nélküli harci légijárművek is (Unmanned Combat Aerial Vehicle, UCAV). Az eseményen újonnan fejlesztett helikopterdrónok, tengeralattjáróról indítható, nukleáris robbanófejet hordozni képes ballisztikus rakéták, interkontinentális ballisztikus rakéták és új típusú harcokcsik is feltűntek. [29]

Összességében a fejlesztési hangsúly egyértelműen a rakéta- és a dróntechnológiára helyeződött, különös tekintettel a haditengerészeti képességekre, ami szintén nem véletlen. Ugyan Kína korábban alapvetően az A2/AD képességeinek, vagyis a hozzáférést gátló, terület-megtagadó (Anti-Access/Area Denial, A2/AD) kapacitások fejlesztésére fókuszált leginkább a regionális érdekeinek védelmezése érdekében, napjainkra azonban a kínai fegyverkezés kezdi kiépíteni a globális erőkitérítési képességeket is, amelyeket a repülőgéphordozók építése és az azokra telepíthető új típusú fegyverzet is igazol.[30] Kína éppen 2025. novemberében állította hadrendbe harmadik, egyben legmodernebb repülőgéphordozóját, amelyet Fujian névre kereszteltek.[31]

Végezetül fontos megemlíteni, hogy többek között az orosz-ukrán háború tanulságait levonva, a kínai haderő folyamatos strukturális és doktrinális átalakuláson is átesik, többek között említve az ember és gép által közösen végrehajtható műveletek kivitelezésére irányuló képesség integrálásának célját, valamint a Stratégiai Támogató Erők felosztását és az Információs Támogató Erők (Information Support Force, ISF) létrehozását, amelynek célja a kínai versenyképesség fenntartása és fejlesztése az információs térben.[32]

Az eddig leírtakat összegezve arra lehet következtetni, hogy Kína ugyan kommunikációjában erősen hangsúlyozza a békés fejlődés (korábban békés felemelkedés) koncepcióját és igyekszik megőrizni a felelős és megfontolt, más országok belügyeibe bele nem avatkozó nemzet képét, másrésztől ugyanakkor határozottan kiáll az állam érdekei mellett, amelyek elérésére ellentmondást nem tűrően törekszik, mint például Tajvan szigetének visszacsatolására és így Kína újraegyesítésére.[33] Mindemellett fontos hozzátenni, hogy a kínai haderő egyértelműen a legrosszabb forgatókönyvek megvalósulására, vagyis egy esetleges háború kitörésére is igyekszik felkészülni, ami már csak abból a szempontból is érthető, hogy Kínának reagálnia kell a nyugat felől érkező és ellene irányuló egyre erősödő aggodalomra és összezárára.

A NATO Kínával kapcsolatos felfogása

Az Egyesült Államok már Barack Obama elnöksége alatt megkezdte az alapvető fókusz áthelyezését a csendes-óceáni térségre a kínai gazdasági előretörés, haderőfejlesztés, befolyásszerzés, valamint a Dél-kínai tenger körüli konfliktusos helyzet miatt. Obama elnök hivatali ideje alatt előtérbe került az a gondolkodás, hogy növelni kell a térségben az amerikai tengerészgyalogosok számát, valamint erősíteni kell a Kínával szembe helyezkedő,

vagy legalábbis Kínával szemben biztonsági aggályokkal rendelkező országokkal a diplomáciai és kereskedelmi kapcsolatokat. Az Ázsia felé fordulással Obama elnök tulajdonképpen felvállalta Kínával a stratégiai versengést. [34] Ugyan ekkor még nem volt teljesen nyílt a két nagyhatalom közötti nézeteltérés, Donald Trump első elnöksége alatt (2017-2021) gyakorlatilag nyílt szembenállássá változott a két ország viszonya. A 2017-ben kiadott amerikai Nemzeti Biztonsági Stratégia egyértelműen az amerikai érdekek, az amerikai befolyás, biztonság, jólét, illetve hatalom kihívójaként aposztrofálja mind Oroszországot, mind pedig Kínát, akiket egyúttal revizionista hatalmaknak is nevez.[35] Nem véletlen tehát az akkori-ban kialakult vámháború sem, ahogy a Huawei elleni intézkedések és a jelenkorra csatolva, Donald Trump második elnöki ciklusa alatti újabb és erőteljesebb kereskedelmi háború sem.[36]

Végül, de nem utolsó sorban az Egyesült Államok és Kína közötti kapcsolat vonatkozásában meg kell említeni a Biden-adminisztráció (2021-2025) alatt 2022-ben kiadott Nemzeti Biztonsági Stratégiát, amely gyakorlatilag az indiai-csendes-óceáni térséget jelöli meg legfőbb amerikai fókuszterületnek a kínai befolyásszerzés és a jelenlegi világrend megváltoztatására irányuló kínai törekvések miatt. Ahogyan a dokumentum fogalmaz, egyedül Kínának van rá elegendő kapacitása, illetve szándéka, hogy újra formálja a világot, aminek elérése érdekében a gazdasági, katonai és technológiai dimenziókban is igyekszik vezető szerephez jutni. Ebből adódóan az Egyesült Államok nyíltan deklarált célja maga mögött tartani Kínát és a globálissá váló versenyben megőrizni a katonai, illetve a technológiai fölényt, amely biztosítja az amerikai állampolgárok, valamint az Egyesült Államok szövetségeseinek hosszú távú békéjét és biztonságát.[37]

Az amerikai érdekeket, illetve biztonsági percepciókat figyelembe véve érthetővé válik, hogy miért volt fontos az Egyesült Államok számára, hogy a Kínával való szembe helyezkedés a szövetségi körében is megjelenjen, így a NATO-ban is. Elsőként 2019-ben a NATO-szövetségesek londoni csúcstalálkozóján kiadott kommunikében jelent meg Kína, mint kihívás, bár ekkor még a lehetőségek és kihívások kettősségével jellemezték a Kínával való viszonyt.[38] Bár az európai államok kezdetben – és részint ma is – elsősorban fontos gazdasági – kereskedelmi partnerként tekintettek és tekintenek Kínára, az Egyesült Államok felől érkező nyomás hatására, valamint az önálló felismerések mentén Európa is változtatott a Kínával kapcsolatos biztonsági percepcióin, különösen, ami a technológiai versenyt és a kritikus infrastruktúrák védelmét illeti.[39] A kínai információs és dezinformációs műveletek, a kritikus infrastruktúrák elleni kínai kibertámadások, a transzatlanti egység aláásására irányuló törekvések és az olyan kínai egyetemi tanulmányok, mint amelyek például az európai vagy az amerikai energiahálózat sebezhető pontjait próbálják felderíteni, megkongatták a vészharangot Európában is.[40] Külön aggodalomra adhatnak okot a kínai tiszta – vagy környezetbarát technológiák, amelyek terén az ázsiai ország élen jár és ezért számtalan európai országban megtalálhatók, mint például a napelemes rendszerekhez és áramátalakításhoz szükséges technikai berendezések, amelyeken keresztül akár szabotázsakciót is végre lehet hajtani az eszközök távvezérlésén keresztül, ezzel akár az egész európai elektromos hálózatot megbénítva.[41] Ilyen és ehhez hasonló aggodalmak igazolják, hogy a 2022-ben Madridban elfogadott új NATO Stratégiai Konceptió már a korábbinál jóval erőteljesebb nyelvezetet használ Kínával szemben. A dokumentum alapján a kínai kibertámadások, hibrid tevékenységek, a konfrontatív kommunikáció, a gazdasági függőségi viszonyok kialakítására való törekvés, illetve a dezinformációs műveletek veszélyt jelentenek a

Szövetségesek biztonságára nézve. Éppen ezért a Szövetség a jövőben mindent megtesz, hogy megbirkózzon a Kína, illetve más kihívók felől érkező kihívásokkal és fenyegetésekkel.[42] Többek között cél a technológiai fölény megtartása, ami azonban nem egyszerű feladat, hiszen a NATO mellett Kína is gőzerővel fejleszti és adaptálja a technológia újabb és újabb vívmányait, ami előre nem látható kimenetellel végződő hatalmi-stratégiai versenyt eredményez, mely verseny fontos területei például a mesterséges intelligencia, a rakétatechnológia vagy akár az űrtechnológia.

Összegezve, a NATO jelenlegi biztonsági megközelítése Kínával kapcsolatban elsősorban arra épül, hogy Kína nem közvetlen katonai ellenfél, de rendszerszintű kihívást jelent a szövetség biztonsága, értékei és működése szempontjából. Jelenünkben kiemelten fontos a döntéshozási folyamatok gyorsaságának szintje, valamint a rohamosan fejlődő technológiák sikeres és gyors adaptálása. Nem túlzás kijelenteni, hogy a 21. századi stratégiai versenyben az a fél érezheti majd közel magához a győzelmet, amelyik hatékonyabban és gyorsabb ütemben képes adaptálni és adaptálódni a dinamikusan változó és folyamatosan fejlődő technológiai innovációs környezethez. Nem véletlen tehát, hogy a NATO is mindent elkövet annak érdekében, hogy szorosabbra fűzze együttműködését a civil szférában tevékenykedő és sokszor jóval előrehaladottabb technológiával rendelkező vállalatokkal, amelyek segíthetnek a Szövetségnek megőrizni a technológiai fölényét, ezzel biztosítva a szervezet relevanciáját, valamint a hatékony kollektív védelmi képességeket.

ÖSSZEGZÉS ÉS A NATO-KÍNA KAPCSOLATOK JÖVŐJE

Jelenleg a NATO és Kína, valamint Kína és az Egyesült Államok nem ellenségek. Nyugati felfogás szerint Kína rendszerszintű kihívást jelent, és azon túlmenően, hogy lépést kell tartani gazdasági, katonai, technológiai vonatkozásban, biztosítani kell, hogy ne legyen képes aláásni a transzatlanti egységet és átformálni a jelenleg fennálló világrendet. A kihívótól való félelem tulajdonképpen szemlélhető John Herz biztonsági dilemma elméletén keresztül is, mivel a fegyverkezésre fegyverkezés a válasz a saját oldali biztonság megőrzése érdekében, amelyet azonban a szembenálló fél tart majd fenyegetésnek a saját biztonságára nézve.[43] Ezen szembenálló fél, Kína, egyértelműen Washington befolyását látja érvényesülni a NATO-ban, illetve minden ellene irányuló tevékenységet olyan kísérletként aposztrofál, amelyek megpróbálják Kínát meggátolni abban, hogy elérje a NATO-szövetségesek stratégiai fejlettségi szintjét. Ez utóbbi, a NATO és az Egyesült Államok stratégiai dokumentumai alapján igaznak is bizonyulnak. A NATO és Kína közötti viszony tehát némileg feszült, viszont egyelőre – és remélhetőleg a későbbiekben is – megmarad a stratégiai versengés szintjén, nyílt katonai konfliktusok nélkül.[44] A jövőben természetesen fontossá válik majd Tajvan helyzetének végleges rendezésének alakulása, a világgazdasági folyamatok további formálódása, a technológiai verseny kifutása, az erőforrásokért vívott harc és minden egyéb előre nem látható körülmény, amelyek befolyásolhatják ezen versengő hatalmak jövőbeli viszonyát.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- [1] Xi Jinping speech: Achieving Rejuvenation Is the Dream of the Chinese People. 2012. <https://www.neac.gov.cn/seac/c103372/202201/1156514.shtml> (2025.10.20.)
- [2] Full text of the report to the 20th National Congress of the Communist Party of China. International Department, Central Committee of CPC. 2023. <https://www.id-cpc.org.cn/english2023/tjzl/cpcjj/20thPartyCongrressReport/> (2025.10.20.)
- [3] Deng Xiaoping, 24 Character Strategy. World Press. 2019. <https://neverlamentcasually.wordpress.com/2019/10/03/hide-your-capabilities-deng-xiaoping-notes-3-10-2019/> (2025.10.20.)
- [4] Jorge Antonio Chávez Mazuelos: The Chinese Dream of National Rejuvenation and Foreign Policy under Xi Jinping. Agenda Internacional. 29. évf. 2022. pp. 31-35. https://www.researchgate.net/publication/365112087_The_Chinese_Dream_of_National_Rejuvenation_and_Foreign_Policy_under_Xi_Jinping (2025.10.20.)
- [5] Tessa Wong: What new weapons on show at huge parade say about China's military strength. BBC. 2025. <https://www.bbc.com/news/articles/cjr1reyr059o> (2025.10.21.)
- [6] Xi Jinping: The Chinese Dream Is the People's Dream. 2015. Theory China. <https://en.theorychina.org.cn/c/2021-04-30/1392382.shtml> (2025.10.20.)
- [7] Pradeek Krishna: Kuomintang Through The Ages. University of Nottingham – Taiwan Insight. 2022. <https://taiwaninsight.org/2022/12/20/kuomintang-through-the-ages/> (2025.10.25.)
- [8] Gyuris Ferenc: Kína Iparának Átalakulása a Gazdasági Reform Évtizedeiben, Földrajzi Közlemények, 2010. 134. évf. 2. sz. pp. 217-229. https://www.researchgate.net/publication/319523826_Kina_iparanak_atalakulasa_a_gazdasagi_reform_evtizedeiben_The_transformation_of_Chinese_industry_during_the_decades_of_the_economic_reform (2025.10.25.)
- [9] John R. Platt: Six Lessons From the World's Deadliest Environmental Disaster. The Revelator. 2024. <https://therevelator.org/china-sparrow-campaign/> (2025.10.27.)
- [10] Alan Smart – Jinn-Yuh Hsu: The Chinese Diaspora, Foreign Investment and Economic Development in China. The Review of International Affairs, 2004. 3. évf. 4. sz. pp. 544-566. https://www.researchgate.net/publication/240237932_The_Chinese_Diaspora_Foreign_Investment_and_Economic_Development_in_China (2025.10.29.)
- [11] World Bank Group: GDP – China. <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD?locations=CN> (2025.10.29.)
- [12] Pallavi Rao – Miranda Smith: Ranked: The World's Largest Economies in 2026. Visual Capitalist. 2025. <https://www.visualcapitalist.com/ranked-the-worlds-largest-economies-in-2026/> (2025.10.29.)
- [13] Szun-Ce: A háború művészete, Helikon Kiadó, 2020.
- [14] European Commission: Competence Centre on Foresight. China's economic power on uncertain speed. 2022. https://knowledge4policy.ec.europa.eu/foresight/chinas-economic-power-uncertain-speed_en (2025.11.05.)
- [15] Spencer Feingold: China's Belt and Road Initiative turns 10. Here's what to know. World Economic Forum. 2023. <https://www.weforum.org/stories/2023/11/china-belt-road-initiative-trade-bri-silk-road/> (2025.11.05.)

- [16] Christoph Nedopil Wang: Green Finance and Development Center. 2025. <https://greenfdc.org/china-belt-and-road-initiative-bri-investment-report-2025-h1/?cookie-state-change=1762867492983> (2025.11.05.)
- [17] Mercator Institute for China Studies: Mapping the Belt and Road initiative: this is where we stand. 2018. <https://merics.org/en/tracker/mapping-belt-and-road-initiative-where-we-stand> (2025.11.05.)
- [18] Information Office of the State Council of the People's Republic of China: China's Peaceful Development. 2011. http://www.china.org.cn/government/whitepaper/node_7126562.htm (2025.11.06.)
- [19] Andrea Kuoman: Djibouti: Djibouti: The tiny valuable nation hosting the world's military giants. Universidad de Navarra. <https://www.unav.edu/web/global-affairs/djibouti-the-tiny-valuable-nation-hosting-the-world-s-military-giants> (2025.11.06.)
- [20] U.S. Global Leadership Coalition: China's Growing Global Influence: What's at Stake? 2021. <https://www.usglc.org/chinas-growing-influence-is-america-getting-left-behind/> (2025.11.06.)
- [21] Qiao Liang – Wang Xiansui: Unrestricted Warfare. PLA Literature and Arts Publishing House. 1999. <https://www.c4i.org/unrestricted.pdf> (2025.11.07.)
- [22] Suisheng Zhao: The Collapse of the US-led World Order: China Gains Ground but Not Ready to Replace It. The Asan Forum. 2025. <https://theasanforum.org/the-collapse-of-the-us-led-world-order-china-gains-ground-but-not-ready-to-replace-it/> (2025.11.10.)
- [23] Aust. Stefan – Geiges Adrian: Hszí Csin-ping: A világ legnagyobb hatalmú embere. Corvina Kiadó. 2022.
- [24] Outline of the People's Republic of China 14th Five-Year Plan. Center for Security and Emerging Technology. https://cset.georgetown.edu/wp-content/uploads/t0284_14th_Five_Year_Plan_EN.pdf (2025.11.10.)
- [25] NATO: Science and Technology Trends 2025-2045. <https://sto-trends.com/> (2025.11.10.)
- [26] The State Council – The People's Republic of China: China's R&D spending reports steady growth in 2024. https://english.www.gov.cn/archive/statistics/202509/29/content_WS68da7d8ec6d00ca5f9a06888.html (2025.11.10.)
- [27] Portfolio: Kína átvette a vezetést: tudományos áttörés történt az atomversenyben. <https://www.portfolio.hu/gazdasag/20250422/kina-atvette-a-vezetest-tudomanyos-attores-tortent-az-atomversenyben-756265#> (2025.11.10.)
- [28] United States Space Force: Space Threat Fact Sheet. 2025. <https://www.space-force.mil/About-Us/Fact-Sheets/Fact-Sheet-Display/Article/4297159/space-threat-fact-sheet/> (2025.11.11.)
- [29] Naval News: Chinese Military Parade Details New Naval Missiles, Drones. <https://www.navalnews.com/naval-news/2025/09/chinese-military-parade-highlights-naval-drones-and-missiles/> (2025.11.11.)
- [30] Fabian-Lucas Romero Meraner: China's Anti-Access/Area-Denial Strategy. The Defence Horizon Journal. 2023. <https://tdhj.org/blog/post/china-a2ad-strategy/> (2025.11.11.)
- [31] Laura Bicker: China launches new aircraft carrier in naval race with the US. BBC. 2025. <https://www.bbc.com/news/articles/c62e0yx39g5o> (2025.11.11.)

- [32] Kartik Bommakanti – Rahul Rawat: Mapping the Recent Trends in China’s Military Modernisation – 2025. Observer Research Foundation. 2025. <https://www.orfonline.org/research/mapping-the-recent-trends-in-china-s-military-modernisation-2025> (2025.11.11.)
- [33] White Paper: The Taiwan Question and China’s Reunification in the New Era. 2022. https://us.china-embassy.gov.cn/eng/zgyw/202208/t20220810_10740168.htm (2025.11.11.)
- [34] Richard Fontaine – Robert Blackwill: Obama tried to pivot to Asia in 2011. We must succeed this time. Center for a New American Security. 2024. <https://www.cnas.org/publications/commentary/obama-tried-to-pivot-to-asia-in-2011-we-must-succeed-this-time> (2025.11.13.)
- [35] National Security Strategy of the United States of America. 2017. <https://trumpwhitehouse.archives.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS-Final-12-18-2017-0905.pdf> (2025.11.13.)
- [36] Csurgó Dénes: Trump és Kína vámháborújában senki nem nyer, de van, aki jobban veszt. Telex. 2025. <https://telex.hu/gazdasag/2025/05/04/trump-usa-kina-vamhaboru> (2025.11.13.)
- [37] National Security Strategy of the United States of America. 2022. <https://bidenwhitehouse.archives.gov/wp-content/uploads/2022/10/Biden-Harris-Administrations-National-Security-Strategy-10.2022.pdf> (2025.11.13.)
- [38] NATO: London Declaration. 2019. <https://www.nato.int/en/about-us/official-texts-and-resources/official-texts/2019/12/04/london-declaration> (2025.11.14.)
- [39] Chris Kremidas-Courtney: Hybrid storm rising: Russia and China’s axis against democracy. European Policy Center. 2025. <https://www.epc.eu/publication/Hybrid-storm-rising-Russia-and-Chinas-axis-against-democracy-64b158/> (2025.11.14.)
- [40] Jianhua Zhang et al.: Vulnerability analysis of the US power grid based on local load-redistribution. Jiangsu Normal University, Safety Science 80. sz. 2015. pp. 156–162.
- [41] Erika Langerová: China Holds a Kill Switch to European Power Grids. Choice. 2025. <https://chinaobservers.eu/china-holds-a-kill-switch-to-european-power-grids/> (2025.11.14.)
- [42] NATO 2022 Strategic Concept. https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2022/6/pdf/290622-strategic-concept.pdf (2025.11.14.)
- [43] John H. Herz.: Idealist Internationalism and the Security Dilemma. World Politics. 2. évf. 2. szám. 1950. pp. 157-180. <https://www.jstor.org/stable/2009187?seq=18> (2025.11.14.)
- [44] Jamie Shea: NATO-China Relations. CERIS. <https://www.ceris.be/blog/nato-china-relations-charting-the-way-forward/> (2025.11.14.)